

Obres escollides de Rosa Luxemburg en català

**(FRAGMENTS SOBRE LA GUERRA, LA
QÜESTIÓ NACIONAL I LA REVOLUCIÓ)
Rosa Luxemburg
1918**

Versió catalana establerta des de: "Fragmentos sobre la guerra, la cuestión nacional y la revolución", en *Escritos Políticos*, Grijalbo, Barcelona, 1977, pàgines 595-606

Edicions internacionals Sedov

Mentre l'odi de classe contra el proletariat i la seua revolució social que amenaça amb imminència s'ha convertit en la norma orientadora absoluta per a tot el fer o deixar de fer de les classes burgeses, per al seu programa de pau i la seua política futura, què fa el proletariat internacional? Completament cec davant les lliçons de la revolució russa, oblidant l'abc del socialisme, persegueix el mateix programa de pau que la burgesia! L'adopta com el seu propi programa! Visca Wilson i la Societat de Nacions! Visca l'autodeterminació nacional i el desarmament! Aquesta és ara la bandera sota la qual de sobte s'agrupen els socialistes de tots els països, junt amb els governs imperialistes de l'Entente, amb els partits més reaccionaris, els arribistes socialistes-governamentals, els socialistes de pantà oposicionistes "fidels als principis", els pacifistes burgesos, els utòpics petitburgesos, els estats nacionalistes de recent constitució, els imperialistes alemanys en fallida, el Papa, els botxins finlandesos del proletariat revolucionari, els sicaris ucraïnesos pagats pel militarisme alemany.

A Polònia, els Daszynskis, en estreta unió amb els nobles de Galitzia i amb la gran burgesia de Varsòvia; en l'Àustria alemanya, els Adler, Renner, Otto Bauer i Julius Arm, mà a mà amb els social-cristians, els agraris i els nacionals-alemanys, en Bohèmia, els Soukup i Nemeč formant en tancada falange amb tots els partits burgesos: que commovedora conciliació general de les classes! I per damunt de tota aquesta embriaguesa nacional, la bandera internacional de la pau. En totes parts, els socialistes els trauen les castanyes del foc a la burgesia, ajuden amb el seu crèdit i la seua ideologia a salvar i cobrir la fallida moral de la societat burgesa, ajuden a renovar i a consolidar el domini de classe de la burgesia.

I la primera consagració pràctica d'aquesta untosa política és l'aixafament de la revolució russa i el desmembrament (?) de Rússia.

És la mateixa política que el 4 d'agost de 1914 encara que, davant l'espill còncav de la pau, posat cap per avall. La capitulació en la lluita de classes i l'aliança amb les burgesies nacionals respectives amb vista a una matança recíproca en la guerra es converteixen en un acord internacional a escala mundial per una "pau mitjançant l'entesa". Tot acaba en el més vulgar, en el més banal, en un conte de bressol, en una història rosa de cinema: de sobte, el capital ha desaparegut, els antagonismes de classe s'han esfumat. Desarmament, pau, democràcia, harmonia de les nacions. La força s'inclina davant el dret, el feble no és aixafat. En compte de canons, Krupp produirà... llumenetes per a Nadal; la ciutat americana de Gari (?) es va a transformar en un jardí d'infància Fröbel. Arca de Noé on el corder pastura tranquil·lament al costat del llop, on el tigre ronca amb els ulls entreoberts com una gran gata domèstica, mentre que l'antílop li rasca amb la banya darrere l'orella i el lleó i la cabra juguen a la gallineta cega. I tot açò gràcies a la fórmula màgica de Wilson, el president dels multimilionaris americans; tot açò amb l'ajuda de Clemenceau, Lloyd George i el príncep Max von Baden. Desarmament després que Anglaterra i Amèrica s'han convertit en dos nous militarismes! Subministra el Japó. Després que la tècnica s'haja perfeccionat infinitament. Després que el capital financer i armamentista s'haja ficat en la butxaca tots els estats a causa del deute públic! Després que les colònies... continuen sent colònies. La idea de la lluita de classes capitula davant la idea nacional. Sembla com si l'harmonia de les classes en cada nació siga la premissa i el complement de l'harmonia entre les nacions que ha de sortir de la guerra amb la "Societat de Nacions". De moment pinta nacionalisme. Per tot arreu nacions i nacionetes proclamen els seus drets a la constitució d'un estat. Cadàvers putrefactes sorgeixen de tombes centenàries, plens d'una nova vida, i pobles "sense història" que mai havien constituït un estat independent senten la imperiosa necessitat d'erigir el seu estat. Polonesos, ucraïnesos, russos blancs, txecs, iugoslavs, deu noves nacions en el Caucas... els sionistes construeixen ja el seu gueto de Palestina, de moment a Filadèlfia..., en el Blockberg nacionalista és avui la nit dels Walpurgis.

Porta una granera, porta un bastó

Mai volarà qui avui no va volar.

Però el nacionalisme només és una fórmula. El nucli, el contingut històric que s'amaga al seu darrere és tan variat i ramificat com buida i estreta és la fórmula de l'"autodeterminació nacional" darrere de la qual s'oculta.

Com en tot gran període revolucionari és ara quan es passen les més diverses factures, velles i noves, quan s'ajusten comptes de tots els conflictes: en una mescla policroma de restes antiquades

del passat amb les més actuals qüestions del present i amb problemes del futur que a penes han vist la llum. L'enfonsament d'Àustria i Turquia és l'última liquidació encara, de l'Edat Mitjana feudal, una addició al treball de Napoleó. En relació, no obstant això, amb l'enfonsament i amb la reducció d'Alemanya, és la fallida de l'imperialisme més jove i més potent i dels seus plans de dominació mundial forjats durant la guerra. Al mateix temps representa només la fallida d'un mètode especial de dominació imperialista: el mètode de la reacció de l'est de l'Elba i de la dictadura militar, de l'estat de setge i dels mètodes d'extermini; és l'enfonsament de l'estratègia Trotha, transferida dels hereros del desert de Kalahari a Europa. L'enfonsament de Rússia, des d'un punt de vista exterior i formal, fixant-nos en els seus resultats, la formació de nous estats nacionals petits, i anàlogament els enfonsaments d'Àustria i Turquia, comporten un problema oposat: d'una banda, capitulació de la política proletària a escala nacional davant l'imperialisme, d'una altra, contrarevolució capitalista enfront de la presa del poder pel proletariat.

Un K(autsky), en el seu esquematisme pedant, de mestre d'escola, veu en açò el triomf de la "democràcia", de la qual l'Estat nacional no seria sinó simple accessori i forma de manifestar-se. El vacu formalista petitburgès s'oblida, naturalment, de mirar en el nucli històric intern, s'oblida, en tant que experimentat guardià del temple del materialisme històric, que "estat nacional" i "nacionalisme" són en si corfes buides en què cada època històrica i les relacions de classe de cada país aboquen el seu contingut material peculiar. En els anys setanta, els "estats nacionals" alemany i italià eren la consigna i el programa de l'estat burgès, del domini de classe de la burgesia, la lluita del qual apuntava contra el passat feudal-medieval, l'estat patriarcal-burocràtic i el fraccionament de la vida econòmica. A Polònia, l'"estat nacional" era la consigna tradicional de l'oposició aristocràtica i petitburguesa enfrontada al modern desenvolupament capitalista, una consigna que apuntava precisament als fenòmens moderns de la vida: tant contra el liberalisme burgès com contra el seu antípod, el moviment obrer socialista. En els Balcans, en Bulgària, Sèrbia i Romania, el nacionalisme, la tremenda erupció del qual va marcar les dues sagnants guerres balcàniques com a preludis de la guerra mundial, era d'una banda l'expressió del desenvolupament capitalista ascendent i del domini de classe burgès en tots aqueixos països, expressió dels interessos contradictoris, tant d'aqueixes burgesies entre si, com dels que estaven en joc en el xoc de les seues tendències de desenvolupament contra l'imperialisme austríac. Però al mateix temps, el nacionalisme en aqueixos estats, encara que en la seua essència no siga sinó expressió d'un capitalisme molt jove, encara en germen, estava i continua estant envoltat en tota l'atmosfera general de les tendències imperialistes. A Itàlia el nacionalisme ja no és, pels seus quatre costats, més que estandard, amb exclusivitat, de ganes purament imperialistes-colonials. Aquest nacionalisme de la guerra de Trípoli i de les apetències albaneses s'assembla tan poc al nacionalisme italià dels anys cinquanta i seixanta com el Sr. Sonnino a Giuseppe Garibaldi.

En la Ucraïna russa el nacionalisme no va ser fins a la revolució d'octubre de 1917 a Petersburg res, una insignificança, una bombolla de sabó, una humorada d'un quantes dotzenes de professors i advocats que, d'altra banda, majoritàriament ni sabien parlar ucraïnès. Després de la revolució bolxevic, s'ha convertit en l'expressió d'un interès molt real de la contrarevolució petit burgesa, que apunta contra la classe obrera socialista. En Índia el nacionalisme és l'expressió de la burgesia indígena ascendent que aspira a explotar autònomament el país pel seu compte en compte de servir només d'objecte de l'espoliació del capital anglès. Aquest nacionalisme, per consegüent, correspon pel seu contingut social i pel nivell històric en què es troba a les lluites d'emancipació dels Estats Units d'Amèrica al començament del segle XVIII.

Veiem, doncs, que el nacionalisme reflecteix tot tipus d'interessos, matisos i situacions històriques imaginables: no és sinó la corfa ideològica; tot depèn de quin siga el nucli determinant.

La momentània explosió mundial general del nacionalisme amaga, doncs, al seu interior la més policroma confusió d'interessos especials i tendències diverses. Però a través de tots aquests interessos especials corre marcant l'orientació el fil roig d'un interès general engendrat per la peculiar situació històrica que travessem: l'interès comú enfrontat a l'amenaçadora revolució mundial proletària.

En tenir com a resultat el domini dels bolxevics, la revolució russa ha posat el problema de la revolució social en l'ordre del dia de la història. Ha aguditzat al màxim i universalment el conflicte de classes entre el capital i el treball. De sobte ha obert entre les dues classes un profund abisme de

què sorgeixen vapors volcànics i flames de foc. De la mateixa manera que en la seua època l'aixecament de juny del proletariat de París i la massacre de juny van dividir en la pràctica per primera vegada la societat burgesa en dues classes contraposades entre les que no podia haver-hi sinó una sola llei, la lluita a vida o mort, així també el poder bolxevic a Rússia ha situat pràcticament la societat burgesa cara a cara amb aqueixa lluita final a vida o mort. Ha destrossat i eliminat el mite d'una classe obrera domesticada amb la que és possible arranjar-se pacíficament, per les bones; d'un socialisme que no fa sinó fanfarronejar amb discursos teòrics inofensius, però que en la pràctica segueix fidelment el principi de "viu i deixa viure". Un mite alimentat per la praxi dels últims trenta anys de la socialdemocràcia alemanya i, darrere de les seues empremtes, de tota la Internacional. D'una violenta punyada la revolució russa ha destruït, de sobte, un *modus vivendi* entre capitalisme i socialisme alimentat per l'últim mig segle de parlamentarisme. A causa seua el socialisme ha passat d'innòcua fraseologia d'agitació electoral projectada a un futur nebulós, a esdevenir un problema vitalment seriós concernent a l'ací i a l'ara. Ha obert brutalment la vella i terrible ferida de la societat burgesa cicatritzada després de les jornades parisenques de juny de 1848.

Però tot açò, de moment, només en la consciència de les classes dominants. Igual que les jornades de juny van portar momentàniament, amb la violència d'una descàrrega elèctrica, a la consciència de la burgesia de tots els països les certeses del caràcter irreconciliable del seu enfrontament amb la classe obrera, inundant el seu cor d'un odi mortal contra el proletariat, mentre que els treballadors de tots els països van necessitar fins i tot decennis per a apropiarse dels ensenyaments de les jornades de juny, la consciència de l'antagonisme de classe, el mateix fenomen està produint-se en l'actualitat: la revolució russa ha despertat en totes les classes posseïdores de tots els països del món un pànic i un odi feroços, fulminants, tremolosos davant l'espectre amenaçador de la dictadura política que no es pot comparar més que amb els sentiments que va experimentar la burgesia parisenca durant la massacre de juny i l'aixafament de la Comuna. El "bolxevisme" s'ha convertit en la paraula del socialisme revolucionari pràctic, en la paraula de les aspiracions de la classe obrera a la conquesta del poder. El mèrit històric del bolxevisme consisteix en aqueix eixamplament de l'abisme social de la societat burgesa, en aqueixa aprofundiment i agudització de l'antagonisme de classe i davant aquest èxit (com ocorre sempre en tots els grans esdeveniments històrics) desapareixen per insignificants totes les faltes i errors particulars del bolxevisme.

Aquests sentiments són avui l'essència última dels deliris nacionalistes en què aparentment s'ha sumit el món capitalista; són el contingut històric objectiu a què es redueix en realitat el mostrari multicolor dels suposats nacionalismes. En totes les petites joves burgesies que aspiren ara a una existència independent encoratja no sols el desig d'aconseguir un domini de classe sense traves ni tuteles sinó també el de fer-se amb la delícia, de la que durant tant de temps s'han vist privades, d'estrangular amb les seues pròpies mans l'enemic mortal, el proletariat revolucionari, funció aquesta que fins ara havien hagut de confiar al tosc aparell estatal de la dominació estrangera. L'odi, com l'amor, només de mala gana es posa en mans de tercers. Les orgies de sang de Mannerheim, el Gallifet finlandès, mostren fins a quin punt l'odi acumulat en la incandescència de l'últim any niua en el cor de totes aquestes "petites nacions" i com tots els polonesos, lituans, romanesos, ucraïnesos, txecs, croats, etc., no esperen sinó la possibilitat d'estripar d'una vegada ells mateixos, amb mitjans "nacionals", el proletariat revolucionari. En totes aquestes "joves" nacions que com si fossen blancs i innocents corderets enjogassen la praderia de la història mundial, brilla ja la terrible mirada del feroç tigre que espera al primer gest de "bolxevisme" per a procedir a un "ajust de comptes". Darrere de tots els idíl·lics banquetes i de les fervoroses festes de fraternització que se celebren a Viena, Praga, Agram, Varsòvia, s'obrin ja les fosses a cel obert de Mannerheim que els guàrdies rojos mateixos van haver de cavar, es perfilen com a ombres confuses les forques de Kharkov, a l'erecció de les quals els Lubinsky i els Holubovitx van invitar els "alliberadors" alemanys en Ucraïna.

I la mateixa idea de base domina tot el programa democràtic de pau de Wilson. La "Societat de Nacions" en l'atmosfera d'embriaguesa per la victòria que regna en l'imperialisme anglo-americà i en l'atmosfera que ha creat per a terror de l'escena mundial l'espectre del bolxevisme, només pot ser una cosa: una aliança burgesa mundial per a la repressió del proletariat. La primera víctima encara fumejant que el màxim sacerdot Wilson portarà davant els seus àgurs de l'Arca de l'aliança de la "Societat de nacions" serà la Rússia bolxevic sobre la qual es llançaran les "nacions autodeterminades" totes juntes, vencedores i vençudes.

Les classes dirigents fan prova ací una vegada més del seu infal·lible instint per a tot allò concernent als seus interessos de classe, de la seua sensibilitat meravellosa per als perills que els puguen amenaçar. Mentre que externament el temps que fa és el millor per a la burgesia i els proletaris de

tots els països s'embriaguen amb les brises primaverals del nacionalisme i de la societat de nacions, la societat burgesa sent com cruixen tots els seus membres i açò li anuncia un imminent canvi radical en el baròmetre històric. Mentre els socialistes, amb estúpid zel, els trauen com "ministres nacionals" les castanyes de la pau del foc de la guerra mundial, la societat burgesa veu ja perfilar-se en les seues esquenes la imminent i inevitable fatalitat que s'anuncia: veu com s'apropa el fantasma gegantí de la revolució social mundial, que ha penetrat en l'escenari per la part de darrere.

La impossibilitat objectiva de solucionar les tasques davant de les quals la societat burgesa es veu enfrontada és el que fa inevitable la revolució mundial i el que eleva el socialisme a necessitat històrica.

Ningú pot predir quant ha de durar aquest període últim, quines formes adoptarà. La història ha abandonat els camins fressats, ha deixat d'anar al còmode trot. Cada nou pas i cada nova revolta del camí obrin noves perspectives i mostren un nou escenari.

L'important és aprehendre el vertader problema d'aquest període. I aquest problema és: la dictadura del proletariat, la realització del socialisme. Les dificultats de la tasca no resideixen en la fortalesa de l'enemic, en les resistències de la societat burgesa. La seua *ultima ratio*, l'exèrcit, s'ha tornat per la guerra inservible per a reprimir el proletariat, fins i tot s'ha convertit en revolucionari. La seua base d'existència material, el manteniment de la societat, ha sortit destrossada de la guerra. La seua base d'existència moral, la tradició, la rutina, l'autoritat, s'han dispersat als quatre vents. Tot el teixit s'ha soltat, s'ha fet més fluid i mòbil. Les condicions per a la lluita pel poder s'han fet més favorables del que mai en la història del món ho van ser per a una classe ascendent. El poder pot caure en mans del proletariat com una fruita madura. La dificultat rau en el proletariat mateix, en la seua immaduresa, més aïna en la immaduresa dels seus dirigents, dels partits socialistes. La classe obrera es resisteix a fer el pas, s'espanta una vegada i una altra davant la immensitat incerta de les seues tasques. Però ha de fer-ho, ha de fer-ho. La història li tanca totes les sortides excepte una: menar fora de la nit i l'horror la humanitat tiranitzada i portar-la a la llum de l'alliberament. La fi de la guerra mundial no pot ser un altre que... (il·legible) ... i d... (il·legible)... Pot... (il·legible)...

Edita: ***Germinal – nucli en defensa del marxisme***

Per a posar-te en contacte amb nosaltres: germinal_1917@yahoo.es

Visita la nostra pàgina: www.grupgerminal.org